

Schistidium grandirete

Polarblommossa

Mossor

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Kunskapsbrist (DD)

Klass: Bryopsida (egentliga bladmossor), **Ordning:** Grimmiales, **Familj:** Grimmiaceae, **Släkte:** Schistidium (blommossor), **Art:** Schistidium grandirete - polarblommossa H.H.Blom **Synonymer:**

Kännetecken

Arten bildar upp till 8 cm höga, gulbruna till rödaktiga och relativt glesa tuvor. Bladen är triangulära och gradvis avsmalnande från en bred bas. Hårudden är ofta smal men rak och styv, mer eller mindre tandad och kort nedlöpande. Bladkanten är smalt tillbakaböjd nästan ända till spetsen. Bladskivan är ett cellager tjock och saknar papiller, men nervens undersida har glest med låga papiller. Bladcellerna är i den övre delen kort rektangulära med vågiga, tjocka väggar men mer avlångt rektangulära i den nedre delen. Honbladen är breda och konkava med en smal, vass spets och en kort, smal hårudd. Bladkanten är tydligt tillbakaböjd i övre delen. Kapseln är gulbrun till rödbrun, cylindrisk till urnformad och bredast vid mynningen. Den är nästan helt skymd av honbladen. Kapselns ytceller är korta och breda med tunna väggar. Peristomet är rött med 350-530 µm långa, ofta kraftigt perforerade, trubbiga tänder som är svagt vridna runt kapselmynningen. Sporerna är 15-21 µm i diameter med grynig till kornig yta. Hos polarblommossa är bladcellerna i övre delen av bladen bredare (11-14 µm) än hos övriga arter i släktet, vilka har högst 11 µm breda celler. Dessutom är sporerna bland de största i släktet. Arten liknar mest strålblommossa *Schistidium apocarpum*, vilken dock saknar de gulbruna till orangebruna färger som är vanliga hos polarblommossa. *S. apocarpum* har dessutom spetsigare peristomtänder och särskilt på honbladen trubbigare bladspetsar.

Utbredning och status

Arten är bara känd från ett fåtal platser i de nordligaste delarna av fjällen. Den är inte känd från Norge, även om den sannolikt finns där, och inte heller från Danmark, Finland eller Island. På Svalbard är den dock relativt vanlig. Den saknas i övriga Europa, men världsutbredningen omfattar även norra Asien och norra Nordamerika.

Ekologi

Polarblommossa är en arktisk art knuten till kalkrika bergarter och kalkrik jord. Den växer på åtminstone periodvis fuktiga substrat, såsom översilade klippor. De svenska fynden är gjorda på relativt skuggiga fjällsluttningar. Den har påträffats tillsammans med t.ex. röd blommossa *S. papillosum*, repblommossa *S. frigidum* och fjällblommossa *S. venetum*.

Hot

Artens sällsynthet innebär att den är känslig för slumpfaktorer. Olika former av exploatering kan vara ett hot mot artens växtplatser. Hotbilden är i övrigt oklar.

Åtgärder

De fåtaliga svenska lokalerna bör återbesökas och följas upp för att fastställa artens status och utveckling.

Övrigt

Etymologi: grandiretis = med stort nät; grandis (lat.) = stor; retis genitiv av rete (lat.) = nät.

Uttal: [Skistidium grandiréte]

KEY FACTS An arctic species with rare occurrences in the northernmost part of the Scandes mountains. Grows in relatively lax, up to 8 cm high, fulvous to reddish tufts. Leaves triangular, gradually tapering from a broad base. Hyaline point fine but straight and stiff, more or less denticulate, shortly decurrent. Laminal cells sinuose, incrassate, rectangular (shortly rectangular above). Capsule fulvous to reddish-brown, obloid to urceolate, widest at mouth, almost completely immersed. Exothecial cells thin-walled, short and wide. Peristome red. Teeth blunt at apex, often strongly perforated, 350-530 µm long, slightly twisted around mouth of capsule. Spores 15-20 µm, surface finely to coarsely granulose. - An arctic species growing on calcareous rock and soil that is (at least periodically) moist, e.g. flushed cliffs.

Litteratur

Blom, H.H. 1996. A revision of the *Schistidium apocarpum* complex in Norway and Sweden.- *Bryophytorum Bibl.* 49, 333 pp.

Weibull, H. 2006. *Schistidium grandirete* polarblommossa s. 166. I: Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. [AJ 6-23], Bladmossor. Sköldmossor - blåmossor : Bryophyta : Buxbaumia - Leucobryum. Artatabanken, Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala.

Författare

Henrik Weibull 2006. Redigerat av Tomas Hallingbäck 2010